

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет цивільного захисту

Кафедра психології діяльності в особливих умовах

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОДІАГНОСТИКА»

за освітньо-професійною програмою «Екстремальна та кризова психологія»
циклу професійної обов'язкової підготовки
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 053 «Психологія»

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах
на 2024-2025 навчальний рік.
Протокол від 27.08.2024 № 2

Силабус розроблено відповідно до Робочої програми
навчальної дисципліни «Психодіагностика»

2024 рік

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1. Анотація

Навчальна дисципліна «Психодіагностика» дає можливість познайомитись з поняттєвими засобами оцінки, класифікації та ідентифікації явищ психіки в процесі діагностування їх проявів у фахівців, в групах та організаціях. Компетентність у підборі надійних і валідних методик діагностики особистісних і соціально-психологічного особливостей є важливою умовою професіогенезу психолога, гарантією його кваліфікованих дій у професійному відборі фахівців, супроводі їх діяльності, збереження психічного здоров'я та підвищення працездатності в різних умовах діяльності.

2. Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Грибенюк Геннадій Сергійович, професор кафедри психології діяльності в особливих умовах факультету цивільного захисту, доктор психологічних наук, професор
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет 107. Номер телефону: 096 2266263
E-mail	hrybeniuk_hennadii@chipb.org.in
Наукові інтереси*	Сфера наукових інтересів пов'язана з розробкою проблем психології прийняття рішень в екстремальних умовах, зокрема, активізацією внутрішніх резервів людини. Життєздійснення ставить вимоги до людини як суб'єкта «самоперетворень» і самоефективності. У зв'язку з цим цікавими є особистісні, соціально-психологічні та організаційно-психологічні умови становлення і розвитку здатності до саморегуляції як детермінанти ефективної діяльності в різних умовах та готовності мотиваційної сфери фахівців.
Професійні здібності	Досвід: <ul style="list-style-type: none"> – практичного управління різнорівневими соціотехнічними та соціономічними системами на робочих місцях сектору безпеки та оборони; – ведення наукового пошуку самостійно та у складі проектних груп; – викладацької та керівної роботи у закладі вищої освіти; – експертної роботи у складі спеціалізованих

	вчених рад.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Доктор психологічних наук, зокрема: спрямування наукової спеціалізації кандидатського рівня – військова психологія та педагогіка, з розкриттям мотиваційної готовності фахівця; докторського рівня – педагогічна та вікова психологія, де розкрито проблеми здатності до саморегуляції та її становлення у курсантів. Автор значної кількості монографій, наукових фахових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях.

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться відповідно до затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується за адресою: <http://rozklad.nuczu.edu.ua>.

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру у другий та четвертий вівторок кожного місяця з 14.00 до 15.00 в кабінеті № 234. У разі необхідності додаткової консультації, її час, здобувач погоджує з викладачем.

4. Мета вивчення дисципліни

Інтегрувати інформацію щодо процесу, засобів і результату діагностування особистісних особливостей у масив знань здобувачів, придатний до використання у пошуку та поясненні закономірностей функціонування психіки за різних умов. Розвивати у здобувачів здатність аналізувати фактори ситуації та за допомогою концептуальних знань і критичного осмислення умов функціонування психіки приймати рішення щодо заходів допомоги людині.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	Професійна обов'язкова	
Рік підготовки	2-й	2-й
Семестр	4-й	4-й
Обсяг дисципліни:		
в кредитах ЄКТС	<u>5,5</u>	<u>5,5</u>
кількість модулів	1	1
загальна кількість годин	165	165
Розподіл часу за навчальним планом:		
лекції (годин)	24	6
семінарські, практичні (годин)	28	2
самостійна робота (годин)	113	157
підсумковий контроль	екзамен	екзамен

3. Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: загальна психологія математичні методи у психології.

Постреквізити: експериментальна психологія, психологічне консультування фахівців екстремального профілю діяльності, виконання та захист кваліфікаційної роботи.

4. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Екстремальна та кризова психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

– досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	Абревіатура
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	ПР1
Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	ПР4
Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та	ПР5

технології психологічної допомоги.	
Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.	ПР6
Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.	ПР7
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	ПР16

– формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	Абревіатура
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК1
Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	ЗК 3
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	ЗК11
Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.	СК1
Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.	СК5
Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.	СК7
Здатність здійснювати психологічний супровід професійної діяльності.	ФК 1

5. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. «ПСИХОДІАГНОСТИКА»

Змістовий модуль 1. Психодіагностичний процес як технологія в межах наукового методу

Тема 1. Розпізнавання та вимірювання у типовій діагностичній ситуації: умови, перебіг, діагноз

Психодіагностичні методики як інструменти вимірювання. Діагностична ситуація та бачення її соціально-правових перспектив. Типова діагностична ситуація. Діагностування як процес розпізнавання явища психіки. Наближення до необхідних ознак та їх достатньої кількості. Розпізнавання у повсякденних ситуаціях та у діагностичній ситуації. Діагноз у діагностичних ситуаціях процесу наукового дослідження, експертних практиках. Типи чи рівні діагнозу. Етапи психодіагностичного процесу

Література: [Баз.: 1-27, . Доп.: 1-6, 9, 12]

Тема 2. Включення діагностичної ситуації у дослідження чи експертну оцінку

Соціальний запит на ситуацію вимірювання. Слово як знаряддя розпізнавання та вимірювання явищ психіки у діагностуванні. Цільова перспектива у діагностуванні. Поняттєві засоби моделювання явища психіки

Рівень професійної підготовленості та компетентність психодіагноста.. Суб'єкти діагностичного процесу: замовник, організатор, виконавець, їх функції. Замовлення на компетентність здобувача в діагностуванні. Вимоги до рівня підготовленості: Національна рамка кваліфікації, стандарт вищої освіти, освітньо-професійна програма.

Прогностичність результатів діагностичних методик. Соціокультурні проблеми. Професійно-етичні аспекти психодіагностики. Соціально-етичні вимоги до психодіагноста та психодіагностики. Морально-етичні норми психодіагностики. Етичний кодекс психолога.

Сучасний стан психодіагностики. Внесок вітчизняних вчених Бурлачука Л. Ф., Гільбуха Ю. З., Георгіївської В. А., Моляко В. А., Морозова С. М., вчених лабораторії психодіагностики Інституту психології АПН України у розвиток психологічної діагностики.

Література: [Баз.: 1-27, . Доп.: 1-6, 9, 12]

Тема 3. Класифікація психодіагностичних методик

Види діагностичних методик. Роботи у царині психодіагностики. Класифікація психодіагностичних методик. Типи діагностичних методик. Формалізовані методики. Малоформалізовані методики.

Література: [Баз.: 1-4, 6, 13, 15-17, 23, 26, 27 Доп.: 1-5, 9, 12]

Тема 4. Психометричні вимоги до побудови та перевірки методик

Психодіагностичні методики як вимірювальні інструменти. Вимірювання. Умови вимірювання. Кількість завдань та кількість показників явища. Стандартизація процедури експерименту.

Література: [Баз.: 3, 4, 6, 7, 10, 17, 24, 27. Доп.: 1-4, 9]

Тема 5. Стандартизація процесу тестування та оцінки отриманих показників

Етапи стандартизації методики. Вибір критерію, за яким необхідно проводити порівняння результатів діагностичної процесу. Кбчислення статистичної норми. Процентиль. Вибірка стандартизації. Формування репрезентативної вибірки. Обсяг вибірки

Література: [Баз.: 3, 4, 6, 7, 10, 17, 24, 27. Доп.: 1-4, 9]

Тема 6. Надійність, валідність

Обсяг та зміст понять «надійності», «надійності психодіагностичних методик», їх вузьке і широке значення Фактори впливу на механізм надійності. Засоби підвищення надійності психодіагностичних методик. Методи визначення надійності, їх переваги та недоліки. Надійність ретестова. Надійність паралельних форм. Надійність частин тесту.

Обсяг, зміст поняття «валідності». Характеристика типів валідності: емпіричної, змістовної, конструктивної, змістової, поточної, прогностичної, ретроспективної. Проблема взаємозв'язку надійності та валідності психодіагностичної методики.

Точність. Однозначність. Репрезентативність тестових норм. Генеральна сукупність Статистична природа тестових шкал. Основні види перетворень оцінок первинних у шкальні: центрування і нормування. Поняття про достовірність тесту.

Література: [Баз.: 3, 4, 6, 7, 10, 17, 24, 27. Доп.: 1-4, 9]

Змістовий модуль 2. Діагностики пізнавальних процесів, станів і властивостей особистості

Тема 7. Діагностика особливостей психічних процесів, інтелекту, розумового розвитку

Методи психодіагностики уваги. Коректурна проба Б. Бурдона та її модифікація. Лічба і відрахування за С. Крепеліним. Відшукування чисел за таблицями Шульте, Ф. Д. Горбова. Методика П'єрона – Рузера.

Методика психодіагностики пам'яті. Тест зорової ретенції А. Бентона. Тест пам'яті Р. Мейлі. Шкала пам'яті Д. Векслера. Проба на запам'ятовування.

10 слів О. Р. Лурії. Методика опосередкованого запам'ятовування А. Н. Леонтьєва. Методика піктограм.

Методика дослідження сприймання, уяви, мислення. Методика класифікації за групами Л. С. Виготського, Б. В. Зейгарник. Методика виключення зайвого. Методика виділення суттєвих ознак. Методика утворення парних аналогій. Методика протилежностей. Методика формування штучних понять. Методика заповнення пропусків в оповіданні Еббінгауза.

Поняття про інтелект. Погляди Ф. Гальтона, Л. Термена, А. Біне та Ч.

Спірмена, Р. Кеттелла. Двохфакторні, багатофакторні теорії. Структура інтелекту. Інтелект та тести інтелекту. Застосування тестів інтелекту. Невербальний інтелект. Шкала вимірювання інтелекту Д.Векслера. Групові тести інтелекту. Проблеми діагностики інтелекту та розумового розвитку. Генеральний фактор. Загальна розумова енергія. Модель Дж. Гілфорда. Дивергентне, конвергентне мислення.

Література: [Баз.: 1-4, 6, 13, 15-17, 23, 26, 27 Доп.: 1-5, 9, 12]

Тема 8. Методи діагностики психічних станів та властивостей особистості

Зміст, обсяг, співвідношення понять «психічні процеси», «психічні властивості», «психічні стани» особистості. Характеристика психічних станів особистості.

Методи психодіагностики психічних станів особистості. Методика малюнкової фрустрації С. Розенцвейга. Методика діагностики оперативної оцінки самопочуття, активності, настрою. Методи діагностики тривожності особистості. Методика діагностики рівня тривожності Ч. Д. Спілбергера – Ю. Л. Ханіна. Методика вимірювання рівня тривожності Дж. Тейлор. Методика діагностики рівня шкільної тривожності Філіпс. «Шкала тривожності» для вимірювання рівня тривожності у підлітків. Методи психодіагностики агресії та агресивності особистості. Методика діагностики показників і форм агресії А. Басса і А. Дарки. Методика діагностики рівня агресивності А. Ассінгера. Методика діагностики самооцінки психічних станів (за Г. Айзенком).

Література: [Баз.: 1-4, 6, 10-17, 20, 24, 26, 27. Доп.: 1-5, 8-13]

Тема 9. Можливості тестів у діагностиці здібностей та креативності

Зміст та обсяг поняття «здібності». Тестові показники вимірювання здібностей. Тестування спеціальних здібностей.

Поняття «креативності». Тести креативності. Дослідження Л. Терстоуна та Дж. Гілфорда. Креативність та інтелект. Роль особистісних особливостей у розвитку креативності. Південнокаліфорнійські тести дивергентної продуктивності Дж. Гілфорда, тести Е. Торренса.

Література: [Баз.: 1-4, 6, 13, 15-17, 23, 26, 27. Доп.: 1-6, 9, 12, 13]

Тема 10. Опитувальники типів, рис особистості та її мотивації, інтересів, установок і цінностей

Уявлення про особистісні опитувальники. Періоди дослідження особистості. Класифікація особистісних опитувальників за діагностичною спрямованістю. Риса, тип. Види особистісних опитувальників. Основні проблеми використання особистісних опитувальників. Характеристика найбільш відомих у психодіагностиці особистісних опитувальників.

Міннесотський багато профільний особистісний опитувальник (ММРІ). Призначення, структура опитувальника ММРІ. Особливості інтерпретації результатів. Адаптовані вітчизняними психологами варіанти опитувальника ММРІ і методика багатостороннього дослідження особистості у модифікації Березіна Ф. Б, стандартизована методика дослідження особистості у модифікації Собчик Л. Н. Мінімум у модифікації Зайцева В. П.

Концепція «акцентуованих особистостей» К. Леонгарда. Типи

акцентуєваних особистостей: акцентуації темпераменту. Опитувальник Леонгарда-Шмішека для діагностики типу акцентуації особистості. Процедура проведення, обробка та інтерпретації результатів.

Характеристика типів акцентуації характеру за А. С. Лічко. Патохарактерологічний діагностичний опитувальник А. С. Лічко (ПДО). Призначення ПДО, структура опитувальника. Шкали об'єктивної і суб'єктивної оцінки. Особливості проведення, обробки та інтерпретації результатів за ПДО.

Модель особистості Р. Кеттелла. Фактори особистості за Р. Кеттеллом, їх вимірювання. Процедура розробки Р. Кеттеллом шістнадцятифакторного особистісного опитувальника (16 PF). L – дані, Q – дані. Форми опитувальника 16 PF. Особливості інтерпретації факторів.

Модель особистості Г. Айзенк. Зв'язок між моделями особистості за Г. Айзенком та Р. Кеттеллом. Базисні вимірювання особистості за Г. Айзенком: нейротизм, зв'язок з класичними типами темпераменту. Варіанти особистісних опитувальників Г. Айзенка, Моудслейський медичний опитувальник (ММQ), Моудслейський особистісний опитувальник (МРІ), особистісний опитувальник Айзенк (ЕРІ), Айзенк особистісний опитувальник (ЕРQ).

Мотиваційно-смілова сфера, мотиви, мотивація. «Список особистісних переваг» А. Едвардса (ЕPPS). Опитувальник вимірювання мотивації досягнення А. Мехрабіана в модифікації М. Ш. Магомет-Емінова. Тенденція досягнення, тенденція уникнення. Афіліативна тенденція (прагнення до прийняття), чутливість до відторгнення (страх відторгнення). Опитувальник вимірювання афіліативної тенденції та чутливості до відторгнення.

Види опитувальників інтересів: опитувальники-анкети, опитувальники особистісні. «Бланк професійних інтересів» Е. Стронга. опитувальники інтересів Г. Кьюдера. Стронга – Кемиббела інтересів опитувальник. Вітчизняні опитувальники інтересів. Методика «диференціально-діагностичний опитувальник» (ДДО С. А. Клімова). Методика «Карта інтересів». Методика виявлення комунікативних і організаторських схильностей.

Види опитувальників настанов. Опитувальники настанов Л. Терстоуна та Е. Черва. Опитувальники настанов Р. Лайкерта.

Характеристика опитувальників цінностей. Методика «Ціннісні орієнтації» М. Рокіча, призначення, процедура проведення, обробки та інтерпретації результатів.

Література: [Баз.:1-4, 6, 7, 9-13, 17, 23, 24, 26, 27. Доп.: 1-4 9, 12]

Змістовий модуль 3. Проективні методики та діагностика самосвідомості особистості

Тема 11. Проективні методики структурування, інтерпретації та експресії

Поняття проєкції. Погляди на проєкцію З. Фрейда, Л. Франка. Види проєкції. Передісторія проєктивної психодіагностики. Природа проєктивних методик. Історичний розвиток проєктивних методик. Ознаки проєктивних методів. Переваги і недоліки проєктивних методик. Класифікація проєктивних методів (конститутивні, конструктивні, інтерпретаційні, адитивні, катартичні, експресивні, імпресивні).

Характеристика найбільш відомих у психодіагностиці проєктивних методик. Тест Г. Роршаха: процедура проведення, обробки інтерпретації результатів.

Тест математичної апперцепції (ТАТ) Г. Мюррея. Тест дитячої аперцепції (САТ) Л. Беллака і С. Беллак. Тест вибору кольору М. Люшера. Методика «дім-дерево-людина» (ДДЛ) Дж. Бука. Тест «неіснуюча трави́на». Характеристика групи проєктивних методик «незакінчених речень».

Література: [Баз.: 3, 4, 6, 7, 17, 23, 27. Доп.: 1-4, 12, 15]

Тема 12. Психосемантичні методи діагностики самосвідомості особистості

Поняття самосвідомості особистості. Проблеми вивчення самосвідомості. П'ятифакторна модель особистості. Особистісний диференціал Ч. Осгуда. Опитувальник самоствавлення В. В. Століна. Графічна методика самооцінки Дембо - Рубінштейн. Методики виміру локусу контролю. Екстернальний, інтернальний локус контролю.

Література: [Баз.: 3, 4, 6, 7, 13, 17, 23, 26, 27. Доп.: 1-4, 7, 9, 12, 15]

Контрольна робота за модулем 1

Екзамен

6. Розподіл дисциплін у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

Назви змістових модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари (практичні) заняття	самостій на робота	Поточний контроль	
МОДУЛЬ 1. ПСИХОДІАГНОСТИКА						
Змістовий модуль 1. Психодіагностичний процес як технологія в межах наукового методу						
Тема 1. Розпізнавання та вимірювання у типовій діагностичній ситуації: умови, перебіг, діагноз	14	2	2	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання	
Тема 2. Включення діагностичної ситуації у дослідження чи експертну оцінку	14	2	2	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП	
Тема 3. Класифікація психодіагностичних методик	14	2	2	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП	2
Тема 4. Психометричні вимоги до побудови та перевірки методик	14	2	2	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП	
Тема 5. Стандартизація процесу тестування та оцінки отриманих показників	14	2	2	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП	
Тема 6. Надійність, валідність	14	2	2	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП	
Змістовий модуль 2. Діагностики пізнавальних процесів, станів і властивостей особистості						
Тема 7. Діагностика особливостей психічних процесів, інтелекту, розумового розвитку	14	2	4	8	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання	
Тема 8. Методи діагностики психічних станів та властивостей особистості	14	2	4	8	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП	
Тема 9. Можливості тестів у діагностиці здібностей та	16	2	4	10	усні та письмові опитування,	

креативності					індивідуальні завдання
Тема 10. Опитувальники типів, рис особистості та її мотивації, інтересів, установок і цінностей	16	2	4	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП
Змістовий модуль 3. Проективні методики та діагностика самосвідомості особистості					
Тема 11. Проективні методики структурування, інтерпретації та експресії	16	2	4	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 12. Психосемантичні методи діагностики самосвідомості особистості	14	2	4	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Контрольна робота за модулем 1	-	-	-	-	2
Екзамен	4	-	-	-	-
ВСЬОГО	180	24	36	116	-

Назви змістових модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма				
	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		лекції	семінари (практичні) заняття	самостійна робота	Поточний контроль
МОДУЛЬ 1. ПСИХОДІАГНОСТИКА					
Змістовий модуль 1. Психодіагностичний процес як технологія в межах наукового методу					
Тема 1. Розпізнавання та вимірювання у типовій діагностичній ситуації: умови, перебіг, діагноз	7	2	2	3	індивідуальні завдання
Тема 2. Включення діагностичної ситуації у дослідження чи експертну оцінку	7	-	-	7	індивідуальні завдання
Тема 3. Класифікація психодіагностичних методик	7	-	-	7	індивідуальні завдання
Тема 4. Психометричні вимоги до побудови та перевірки методик	7	-	-	7	індивідуальні завдання
Тема 5. Стандартизація процесу тестування та оцінки отриманих показників	7	-	-	7	індивідуальні завдання

Тема 6. Надійність, валідність	7	2	2	3	індивідуальні завдання
Змістовий модуль 2. Діагностики пізнавальних процесів, станів і властивостей особистості					
Тема 7. Діагностика особливостей психічних процесів, інтелекту, розумового розвитку	7	-	-	7	індивідуальні завдання
Тема 8. Методи діагностики психічних станів та властивостей особистості	7	-	-	7	індивідуальні завдання
Тема 9. Можливості тестів у діагностиці здібностей та креативності	7	-	-	7	індивідуальні завдання
Тема 10. Опитувальники типів, рис особистості та її мотивації, інтересів, установок і цінностей	7	-	-	7	індивідуальні завдання
Змістовий модуль 3. Проективні методики та діагностика самосвідомості особистості					
Тема 11. Проективні методики структурування, інтерпретації та експресії	8	-	-	8	індивідуальні завдання
Тема 12. Психосемантичні методи діагностики самосвідомості особистості	8	-	-	8	індивідуальні завдання
Контрольна робота за модулем 1	-	-	-	-	2
Екзамен	4	-	-	-	-
ВСЬОГО	90	4	4	86	-

* Примітка: самостійна робота здійснюється за методичними рекомендаціями щодо організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Екстремальна та кризова психологія».

10. Орієнтовна тематики індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень та ін.

Тематика індивідуальних занять, що наведена у програмі є орієнтовною. Здобувачам надається право вільного вибору теми індивідуальної роботи, що повинна відповідати таким критеріям як: актуальність та відповідність завданням навчальної дисципліни

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання індивідуальних завдань (самостійної роботи) здобувачів викладені у методичних

вказівках для самостійного вивчення дисципліни «Психодіагностика».

1. Розкрийте питання теоретичної побудови поняттєвих засобів для проведення діагностики особистості.
2. Проведіть аналіз змісту та обсягу понять: діагностика «типу особистості», «рис особистості». Порівняйте їх обсяг та зміст. В чому відмінності?
3. Проведіть аналіз змісту та обсягу понять: «психодіагностичні методика», «психодіагностичні технологія». Порівняйте їх обсяг та зміст. В чому відмінності?
4. Проведіть аналіз змісту та обсягу понять: «формалізовані методики», «малоформалізовані методики», «Порівняйте їх обсяг та зміст. В чому відмінності?
5. Порівняйте надійність ретестову, надійність паралельних форм, надійність частин тесту. Зробіть висновки щодо їх пояснювального потенціалу. Які з цих знань зведено у концепти, корисні сучасному досліднику?
6. Розкрийте поняття «валідності», її класифікації. Порівняйте обсяг та зміст понять у класифікації. В чому відмінності?
7. Дайте характеристику проблема взаємозв'язку надійності та валідності психодіагностичної методики. Які з цих знань зведено у концепти, корисні сучасному досліднику?
8. Порівняйте обсяг та зміст понять, які характеризують точність, однозначність, репрезентативність тестових норм. Розкрийте в чому відмінності?
9. Порівняйте обсяг та зміст понять класифікації, що характеризують стандартизацію, її основні форми. вибірку стандартизації Розкрийте в чому відмінності?
10. Розкрийте питання перетворень оцінок первинних у шкальні: центрування і нормування. Чим це корисно сучасному досліднику?
11. Дайте характеристику діагностика особливостей психічних процесів, інтелекту, розумового розвитку. Які з цих знань зведено у концепти, корисні сучасному досліднику?
12. Розкрийте зміст понять «дивергентне, конвергентне мислення». Чи можуть вони бути використаними для діагностики явища «розумового розвитку»? Обґрунтуйте відповідь.
13. Що означають поняття: «креативності», «здібності»? Побудуйте з них розповідь про діагностичний процес.
14. Дайте поради щодо використання Методики малюнкової фрустрації С. Розенцвейга.. Доведіть їх обґрунтованість.
15. Розкрийте дослідницькі проблеми використання Патохарактерологічного діагностичного опитувальника А. С. Лічко (ПДО)..
16. Дайте характеристику моделі особистості Р. Кеттелла. Обґрунтуйте її положення.
17. Розкрийте особливості базисних вимірювань особистості за Г. Айзенком.
18. Розкрийте модель мотиваційно-сислової сфера та порівняйте її з можливостями опитувальника вимірювання мотивації досягнення.
19. Розкрийте як вирішується проблема індивідуальних особливостей у «диференціально-діагностичному опитувальнику» С. А. Клімова (ДДО) та можливості діагностики.
20. Чи відносяться наступні діагностичні методики до таких, що розкривають індивідуальні особливості налаштувань особистості? Які з них не

придатні до цього? Обґрунтуйте стосовно кожної: Опитувальники настанов Л. Терстоуна та Е. Черва. Опитувальники настанов Р. Лайкерта. Методика «Ціннісні орієнтації» М. Рокіча,

21. Дайте характеристику методик призначених для психодіагностики самосвідомості особистості. Які не придатні до цього? Обґрунтуйте. Список методик: П'ятифакторна модель особистості. Особистісний диференціал Ч. Осгуда. Опитувальник самоставлення В. В. Століна. Графічна методика самооцінки Дембо - Рубінштейн. Методики виміру локусу контролю. Екстернальний, інтернальний локус контролю.
22. Розкрийте зміст методики «дім-дерево-людина» (ДДЛ). Дайте характеристику ключових її положень. З ким проводиться діагностика?
23. Розкрийте призначення та зміст методик діагностики міжособистісних стосунків.
24. Дайте характеристику методики діагностики міжособистісних та між групових стосунків Дж. Морено («Соціометрія»).
25. Покажіть за допомогою схеми чим повсякденне поняття вирізняється від поняття у діагностиці.
26. За допомогою поняттєвих засобів покажіть, як «діагностують» явище, або його ідентифікують, вирізняють, розпізнають. Це тотожні поняття із поняттями «оцінити», «виміряти», чи ні?
27. Поняття «ідентифікувати», «вирізняти», «розпізнавати» допомагають психодіагносту зрозуміти явища та перейти у конструюванні діагностичної методики від чогось невизначеного до визначеного. Що і з чим порівнюють, вирізняють, розпізнають?
28. У яких випадках психодіагносту доводиться здійснювати редукцію «конструкту» до операціонального визначення. Покажіть на прикладах.
29. Виберіть із збірника психодіагностичних методик ті з них, які відповідають явищу (процесу, стану, властивості). Запишіть їх назви у правому стовпчику таблиці 1. Порівняйте їх із параметрами особистості. В чому є відмінності? Запишіть їх у таблицю.

Таблиця 1

Параметри особистості / Відмінності	Назви психодіагностичних методик
1.	
2.	
3.	
Будьте готовими у відповіді на це питання обґрунтувати власні думки викладачу	

30. Порівняйте ознаки, які є у явища та у змісті вибраної Вами методики. В чому є відмінності? Запишіть їх у таблицю. Дайте відповідь на питання таблиці.

Таблиця 2

Методика « » (написати)

Визначення «психологічної діагностики»	Методика
Що оцінюється?	1. ... 2. ... 3.....
Що вимірюється? Назвіть показники та діапазон значень.	1. ... 2. ... 3.....
Що класифікується?	1. ... 2. ... 3.....
Які психологічні особливості особистості?	1. ... 2. ... 3.....
Які психофізіологічні особливості особистості?	1. ... 2. ... 3.....

Будьте готовими у відповіді на це питання обґрунтувати власні думки викладачу.

31. Зрозумійте, із залученням яких факторів психолог може зробити висновок (діагноз) в кінці діагностичного процесу про наявність і перебіг явища, якщо буде користуватись методикою. Порівняйте зміст методики із ознаками висновку (діагнозу) та його рівнів. В чому є відмінності? Зробіть висновки та оформіть їх у вигляді таблиці 3:

Таблиця 3

Методика: «...» (написати)

У висновку зважено на:	
1) особливості явища;	
2) причини виникнення явища;	
3) колективно-груповий фактор;	
4) фактори культури та влади;	

Будьте готовими у відповіді на це питання обґрунтувати власні думки викладачу.

Додається:

Рівні постановки психосоціального діагнозу:

1) симптоматичний або емпіричний діагноз констатує наявність певних особливостей чи симптомів (є діагнозом ненауковим);

2) етіологічний діагноз, який враховує наявність не лише певних соціальних, психологічних чи психофізіологічних особливостей, а й причини їх виникнення;

3) типологічний діагноз, який визначає місце і значення отриманих даних у цілісній картині певної соціальної організованості людини (група, колектив, спільнота) переважно у вигляді психосоціального портрета.

4) соціально-культурно-психологічний або мета системний діагноз, котрий описує конкретний соціальний об'єкт дослідження в культурно-історичному

контексті, а відтак і його життєдіяльність у певному соціумі.

11. Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчання заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота, виїзні заняття);

- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; традуктивний;

- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;

- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

- науково-дослідна робота;

- самостійна робота.

12. Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, іспит, стандартизовані тести, наскрізні та командні проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, презентація власних досліджень, виконання практичних завдань на психолого-тренувальному комплексі, участь у тактико-спеціальних навчаннях.

13. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Відповідність 100-бальної шкали оцінювання іншим шкалам оцінювання наведена в таблиці.

**Таблиця відповідності 100-бальної шкали
оцінювання іншим шкалам оцінювання**

100-бальна шкала	Шкала ЄКТС	4-бальна шкала
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно

14. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних завдань на смузі психологічної підготовки та навчально-тренувальному комплексі, проектної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі підсумкової модульної роботи, заліку та іспиту.

15. Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є іспит

Модуль 1 (розподіл балів)															
Поточний контроль та самостійна робота												Інди відуа льні завда ння	Підс умк ова мод ульн а робо та	Іспит	Сума балів
Змістов ий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3					Змістови й модуль 4					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	8	Т.Т. 1-9 15	40	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3				

Примітка: за виконання творчих робіт з навчальної дисципліни здобувачу можуть нараховуватися додаткові, заохочувальні бали. Сума заохочувальних балів не має перевищувати 20. Максимально можлива сума підсумкової оцінки з дисципліни (з урахуванням додаткових заохочувальних балів) – 100 балів. Види творчих робіт та критерії щодо їх оцінювання наведені у методичних вказівках до виконання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» (розділ «Оцінювання творчих робіт»).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському

(практичному) занятті. Він передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському (практичному) занятті у першому модулі дисципліни здійснюється в діапазоні від 0 до 3 балів:

3 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено переконливу аргументацію.

2 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, допущені незначні помилки.

1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання. При виконанні практичних завдань оцінюється вміння правильно підібрати психодіагностичний комплекс, технології психологічної допомоги та вміння їх застосовувати на практиці.

Підсумкова модульна робота є складовою підсумкового контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Модуль 1. Кожен варіант підсумкової модульної роботи 1 складається з десяти тестових завдань та одного ситуаційного завдання. Відповіді на поставленні завдання повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульної роботи .

Підсумкова модульна робота оцінюється в діапазоні від 0 до 15 балів: тестові завдання: вага одного правильно вирішеного тестового завдання становить 1 бал, максимальна кількість балів за правильне вирішення усіх тестових завдань становить 10 балів. Ситуаційне (творче) завдання: максимальна кількість балів за вирішення ситуаційного завдання становить 14 балів. При вирішенні даного завдання оцінюється особиста позиція на проблемну ситуацію (4 бали), самостійність її вирішення (4 бали) та творчий підхід (6 балів).

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання дисципліни. Здійснюється шляхом складання здобувачами за результатами вивчення дисципліни – іспиту.

Кожен варіант підсумкового контролю складається з трьох завдань. Відповіді на поставленні завдання повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на підсумковому контролі (оцінюється від 0 до 40 балів):

40 балів – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив поставлених завдань;

39-30 бали – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрив зміст поставлених завдань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

29-19 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

18-1 балів – здобувач частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту поставлених завдань.

У разі не згоди із результатом підсумкового контролю або порушенням процедури його проведення здобувач має право на їхнє оскарження. Порядок такого оскарження викладений у Положенні про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України.

Оцінювання самостійної роботи. Результати самостійної роботи спеціально не оцінюються, але виявляються під час діагностики знань з навчальної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, засвоєний у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль, передбачений робочим навчальним планом, разом з іншим навчальним матеріалом дисципліни і оцінюється за критеріями відповідного підсумкового контролю.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, навчальних практик/практичних занять, контролюється під час модульного та підсумкового контролів. Оцінювання завдань індивідуальної роботи у першому модулі дисципліни здійснюється в діапазоні від 0 до 9 балів, у другому модулі – від 0 до 5 балів, і залежать від форми виконання індивідуального завдання, наприклад:

Реферат, доповідь: 3 бали – у роботі здобувачі правильно виокремили основні положення з різних джерел, логічно та структурно об'єднали їх, коротко проаналізували та зробили ґрунтовні узагальнюючі висновки. Дотримано усі вимоги щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що включає вітчизняні та іноземні літературні джерела;

2 бали – у роботі здобувачі в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерела, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Дотримано більшість вимог щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що складається лише з вітчизняних літературних джерел;

1 бал – у роботі здобувачі фрагментарно виокремили основні положення кожного з джерела, не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Не дотримано вимог щодо структурної побудови роботи. Список використаної літератури оформлений не вірно або відсутній;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Підготовка огляду певної наукової проблеми/аналізу ситуації:

5 балів – робота виконана у повному обсязі із чітким дотриманням визначеної структури. Робота містить ґрунтовний аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

4 бали – робота виконана у повному обсязі із дотриманням визначеної структури за виключенням деяких елементів. Робота містить аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

3 бали – робота виконана частково із дотриманням визначеної структури, що містить більшість необхідних елементів. Робота містить поверхневий аналіз, висновки та окремі рекомендації з порушеної проблеми;

2 бали – робота виконана частково. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, окремі висновки. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, висновки зроблені не вірно. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Есе: 3 бали – **здобувач** створює оригінальний за думкою та оформленням письмовий твір відповідно до навчальної ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних психологічних проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів;

2 бали – **здобувач** самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить доречні аргументи; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації;

1 бал – побудований текст характеризується фрагментарністю; сформульована теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладів немає або вони не є доречними;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Групова презентація: 3 бали – усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації чітко визначена і добре розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, організована. Дотримані прийняті норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення. Робота не переобтяжена текстом. Наявні гіперпосилання працюють коректно. Усі учасники групи беруть активну участь у висвітленні презентації;

2 бали – більша частина ідей подані таким чином, що демонструють значні знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема

презентації доволі чітко визначена і задовільно розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, у достатній мірі організована. Дотримані прийняті норми культури презентації. Робота дещо переобтяжена текстом, що ускладнює її сприйняття. Наявні гіперпосилання працюють. Переважна більшість учасників групи беруть участь у висвітленні презентації;

1 бал – більшість ідей у презентації виражені нечітко. Тема визначена нечітко і розроблена з помилками. Презентація має порушену структуру або взагалі її не має. Зустрічається багато порушень прийнятих норм культури проведення презентації. Окремі учасники групи або лише один з них може пояснити викладені ідеї;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності;

Проектна діяльність: 5 балів – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. Наявний творчий підхід до вирішення проблеми. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Обґрунтовано використано доцільні методи. Містяться відповідні висновки з якісними і кількісними даними. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач вільно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання;

4 бали – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з незначними помилками;

3 бали – робота виконана. У роботі визначено об'єкт та предмет дослідження, що потребують уточнення. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить ілюстраційний матеріал, дещо перевантажений текстом, доповідач переважно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з помилками.

2 бали – робота виконана частково. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження. Використані методи переважно вжито доцільно. Містяться часткові висновки. Презентація проекту перевантажена текстом, доповідач слабо орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з грубими помилками;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження або вони відсутні. Використані методи недоцільні. Містяться часткові висновки. Презентація проекту відсутня, доповідач не орієнтується у поданому матеріалі;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності.

16. Перелік завдань для підготовки до екзамену

1. Виконайте наступні дії, необхідні психологу у пошуку діагностичної методики за темою кваліфікаційної роботи.

1. Визначте сайт, де є спеціалізовані вчені ради та закладки з дисертаційними роботами.

2. Виберіть дисертаційне дослідження та розкрийте розділ необхідний для визначення діагностичної методики.

3. У дисертаційному дослідженні розкрийте додатки з діагностичними методиками.

Занесіть їх назви у таблицю 1.

Таблиця 1

	Назва дії	Відповідь (назва чи посилання)
1.	Тема дослідження	
2.	Сайт, де є спеціалізовані вчені ради та закладки з дисертаційними роботами	
3.	Розділ дисертаційного дослідження, де є назви діагностичних методик	
4.	Додатки з діагностичними методиками	

2. Виконайте наступні дії, необхідні для стандартизації діагностичних методик за темою кваліфікаційної роботи.

1. У випадку поєднання отриманих даних із двох чи більше діагностичних методик у «батарею» тестів, необхідно виконати такі дії: (табл. 2, додається список студентської групи)

Таблиця 2

	Назва дії	Відповідь (у якій спосіб діяти)
1.	Перевести «сірі бали» у стандартні одиниці	А Г
2.	Перевести «сірі бали» у проценти	
3.	Провести пошук інформації щодо стандартизації методики	
4.	Просто використати «сірі бали»	

2. Наведіть приклад поєднання двох чи більше діагностичних методик, для чого підберіть назву явища психіки та виберіть із збірника діагностичних методик або дисертаційної роботи необхідні діагностичні методики (табл. 3):

Таблиця 3

	Назва	Відповідь (назва)
1.	Явище психіки	
2.	Діагностичні методики	
	1.	
	2.	

Додається:

1) матеріал «Параметри особистості»:

2) Коқун О. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Копаниця О. В., Малхазов О. Р.

Збірник методик для діагностики психологічної готовності військовослужбовців

військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів: Методичний посібник / О. М. Кокун, І. О. Пішко, Н. С. Лозінська, О. В. Копаниця, О. Р. Малхазов. – К., «НДЦ ГП ЗСУ», 2011. – 281 с.

1. Перед вами список студентської групи, де є колонки (А– Л) та рядки (1-11) з прізвищами тих, хто брав участь у тестуванні та отримані ними числові значення.

Виконайте наступні дії, необхідні психологу для того, щоб:

1. визначити надійність діагностичної методики
2. визначити стабільність ознак явища
3. визначити константність отриманих даних

Відповідь оформіть у вигляді таблиці 4.

Таблиця 4

	Необхідні дії	Назви рядків (колонки)
1.	Визначаю надійність діагностичної методики	
	Беру числове значення у рядках (колонках)	
	Порівнюю значення у рядках (колонках) за допомогою їх кореляції	
	Роблю висновок з отриманим числом	
2.	Визначаю стабільність ознак явища психіки	
	Беру числове значення у рядках (колонках)	
	Порівнюю значення у рядках (колонках) за допомогою їх кореляції	
	Роблю висновок з отриманим числом	
3.	Визначаю константність	
	Беру числове значення у рядках (колонках)	
	Порівнюю значення у рядках (колонках) за допомогою їх кореляції	
	Роблю висновок з отриманим числом	

2. Виконайте наступні дії, необхідні психологу для того, щоб:

1. визначити концептуальну валідність діагностичної методики
2. визначити критеріальну валідність діагностичної методики

Для цього визначте за текстом збірника діагностичних методик дві подібні діагностичні методики. Це назва вашого явища психіки та його структури (концепту). Занесіть їх назви у таблицю 5.

Підберіть необхідні зовнішні критерії. Виберіть із списку студентської групи необхідні рядки (колонки) з отриманими числовими значеннями та порівняйте їх.

Таблиця 5

	Необхідні дії	Назви методик і рядків (колонок)
1.	Визначаю концептуальну валідність	
	Вибираю методику 1 (назвати)	
	Визначаю концепт (назвати)	
	Вибираю методику 2 (назвати)	
	Беру числові значення у рядках (колонках) списку студентської групи	
	Порівнюю значення у рядках (колонках) за допомогою їх кореляції	
	Роблю висновок	
2.	Визначаю критеріальну валідність	
	Вибираю методику 1 (назвати)	
	Визначаю зовнішні критерії (назвати та у який спосіб визначив)	
	Беру числові значення у рядках (колонках) списку студентської групи	
	Порівнюю значення у рядках (колонках) за допомогою їх кореляції	
	Роблю висновок	

3. Виконайте наступні дії, необхідні психологу для того, щоб визначити рівень прояву явища психіки у студентів групи

Визначте за списком студентської групи необхідні рядки та колонки. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 6.

Таблиця 6

	Необхідні дії	Назви рядків (колонок)
1.	Тема дослідження	
2.	Порівнюю числові значення у рядках (колонках)	
3.	Висновок: рівень прояву явища психіки	

Підберіть діагностичні методики необхідні для діагностування явища психологічного насильства. Необхідні діагностичні методики та їх назви внесіть у таблицю 7. Обґрунтуйте зроблені вибори під час відповіді

Таблиця 7

Ознаки психологічного насильства	Діагностичні методики
Психологічне насильство	
контроль	
знецінення	
ігнорування	
ізоляція	
переслідування	

Додається:

1) Коқун О. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Копаниця О. В., Малхазов О. Р. Збірник методик для діагностики психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів: Методичний посібник / О. М. Коқун, І. О. Пішко, Н. С. Лозінська, О. В. Копаниця, О. Р. Малхазов. – К., «НДЦ ГП ЗСУ», 2011. – 281 с.

18. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних завдань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Беззастережне дотримання під час занять правил безпеки, вимог охорони праці, санітарно-гігієнічних норм та протиепідемічних заходів.

3. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

4. Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання з дисципліни, набутих у неформальній та/або інформальній освіті.

5. Здобувачі освіти мають право на оскарження результатів підсумкового контролю з дисципліни або процедури його проведення.

6. Здобувачі освіти мають право на самостійний вибір форм і проблематики індивідуальних завдань.

7. При виконанні індивідуальної роботи здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувачі несуть персональну відповідальність згідно із законодавством України та нормативними документами НУЦЗ України.

19. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні документи

1. Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 565.

2. Освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія» підготовки здобувача на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України.

Базова література

1. Балашов С.Л., Васильєв С.П., Дубровинський Г.Р. Практичний курс військової психології: навчальний посібник / С.Л. Балашов, С.П. Васильєв, Г.Р. Дубровинський. – К. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2013. – 172 с.
2. Балашов С.Л., Васильєв С.П., Дубровинський Г.Р. Практикум із військової психології / С.Л. Балашов, С.П. Васильєв, Г.Р. Дубровинський. – К. Київський університет, 2015. – 271 с.
3. Белей М.Д., Тодорів Л.Д. Основи діагностичної психології / М.Д. Белей, Л.Д. Тодорів. – ІваноФранківськ: Тіповіт, 2008. – 296 с.
4. Галян І. М. Психодіагностика / І. М. Галян – К.: «Академвидав», 2011. – 460 с.
5. Грибенюк Г.С. Методичні вказівки з організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психодіагностика» / Г.С. Грибенюк. – Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2024. – 52 с.
6. Грибенюк Г.С. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з навчальної дисципліни «Психодіагностика» / Г.С. Грибенюк. – Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2024. – 13 с.
7. Грибенюк Г. С. Психолого-педагогічне забезпечення дисципліни (практикум) навчально-методичний посібник/ Г. С. Грибенюк. – ЧПБ НУЦЗ України, 2017. – 58 с.
8. Грибенюк Г. С. Психодіагностика в особливих умовах / курс лекцій. – Черкаси, 2017. – 280 с.
9. Грибенюк Г. С. Особистість курсанта: методики визначення мотиваційної готовності навчально-методичний. посібник / Г. С. Грибенюк. – Черкаси: ЧПБ НУЦЗ України 2015. – 102 с.
10. Грибенюк Г. С. Психологічна підготовка: курс лекцій / Г. С. Грибенюк. – Черкаси: ЧПБ НУЦЗ України 2015. – 200 с.
11. Євдокімова О.О., Кобилко Н.А. Психодіагностичні матеріали. В допомогу психологу поліції : методичний посібник. Частина 1. / О.О. Євдокімова, Н.А. Кобилко – Харків : Факт, 2023. – 136 с.
12. Кліменко І.В. Психологічні засади професійної підготовки поліцейських : монографія. Харків : Фоліо, 2018. 424 с.
13. Коқун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Копаниця О.В., Малхазов О.Р.

- Збірник методик для діагностики психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів: Методичний посібник / О.М.Коkun, І.О.Пішко, Н.С.Лозінська, О.В.Копаниця, О.Р. Малхазов. – К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2011. – 281 с.
14. Коkun О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Корня Л.В. Психологічне вивчення особового складу Збройних Сил України. Методичний посібник / О.М. Коkun, Н.А. Агаєв., І.О. Пішко, Лозінська Н.С., Л.В. Корня. — К.: ФОП Маслаков, 2019. — 288 с.
 15. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Теорія і практика професійного психологічного відбору / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк . – Київ Ніка-Центр, 2006. – 536 с.
 16. Лемак М. В. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник / М. В Лемак. – Ужгород: Вид-во Олександра Гаркуши, 2012. – 616 с.
 17. Наказ МОЗ України від 29 серпня 2008 року N 503 «Про затвердження методичних рекомендацій «Кодування захворюваності та смертності у відповідності до Міжнародної статистичної класифікації хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я Десятого перегляду» - Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MOZ8595>
 18. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 23.02.2016 № 121 Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги Реакція на важкий стрес та розлади адаптації. посттравматичний стресовий розлад
 19. Наказ Міністерство соціальної політики України № 810 від 01.06.2018 «Про затвердження Стандарту психологічної діагностики та форм документів з організації психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності». – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0723-18/conv#Text>
 20. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 324 с
 21. Неурова А. Б. Діагностика індивідуально-психологічних властивостей особистості / А. Б. Неурова. – Львів. НАВС, 2016. – 181 с.
 22. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF> (дата звернення: 18.05. 2024).
 23. Про академічну доброчесність : Закон України від 8 січня 2024 р. № 103920. URL : <https://www.rada.gov.ua/news/razom/250463.html> (дата звернення: 16. 06. 2024).
 24. Терлецька Л. Г. Основи психодіагностики. Навчальний посібник / Л. Г. Терлецька. –К.:Главник, 2016. –144 с.
 25. Фетісов В. С. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч.-метод. посіб. / В. С. Фетісов – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2011. – 140 с.
 26. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник / Ю.М. Чала, А.М. Шахрайчук. — Харків: НТУ «ХП», 2018. — 246 с.

Допоміжна література

1. Грибенюк І. Г., Темченко Ю. Г., Грибенюк Г. С. Прогноз на успішність діяльності в екстремальних умовах / І. Г. Грибенюк., Ю. Г. Темченко, Г. С. Грибенюк // Вісник Національного університету оборони України. – 2021. – №1 (59). – С. 42 -50.
2. Кушнір В. П. Психодіагностика. Навчальний посібник / Ю.В. Кушнір;– Донецьк: КиЦ, 2012. – 346 с.

Інформаційні ресурси

1. Види програм для аналізу даних анкети – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=SfmpTQ_5YaI
2. Всеукраїнська психодіагностична асоціація – Режим доступу: <https://vpa.org.ua/test-committee/reestr-testovih-metodik-ukrayni/>
3. Жарких Ю. С. Комп'ютерні технології в освіті: навч. посібн. / Ю. С. Жарких, С. В. – К.: "Київський університет", 2012. – 239 с. – Режим доступу: <http://iht.univ.kiev.ua/books-ih/comp-tech-osvita.pdf>
4. Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної Академії педагогічних наук України – Режим доступу: <http://psychology-naes-ua.institute/info/264/New>
5. Інститут модернізації методів освіти Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/>
Oxford Department of Experimental Psychology – Режим доступу: <https://www.psy.ox.ac.uk/>

Розробник:

професор кафедри психології
діяльності в особливих умовах
доктор психологічних наук, професор

Геннадій ГРИБЕНЮК